

**Nota reserves en voorzieningen
2015 – 2018**

september 2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Begrippen en juridisch kader	6
2.1. Reserves	6
2.2. Voorzieningen.....	7
2.3. Reserves vs. voorzieningen	8
2.4. Recente ontwikkelingen	8
3. Interne regelgeving	11
3.1. Algemene uitgangspunten.....	11
3.2. Rente toerekening	12
3.3. Reserbestand in relatie tot de risico's	13
3.3.1. Weerstandsvermogen	13
3.3.2. Omvang 'algemene reserve vaste buffer'	14
3.3.3. Omvang 'algemene reserve grondexploitatie'	15
4. Wijzigingen reserves en voorzieningen	17
4.1. Stand van zaken	17
4.2. Mutaties reserves.....	17
4.2.1. Voorstel tot opheffen reserve	18
4.2.2. Voorstel tot wijziging gedeelte reserve	20
4.2.3. Voorstel tot overige wijzigingen	22
4.2.4. Voorstel tot handhaving reserves	23
4.3. Mutaties voorzieningen	23
4.3.1. Voorstel tot wijziging gedeelte voorziening	24
4.3.2. Voorstel tot overige wijzigingen	24
4.3.3. Voorstel tot handhaven van voorzieningen	24
4.4. Conclusie	26
4.4.1. Mutaties 'algemene reserve vrij besteedbaar' en 'reeds bestemd'	26
4.4.2. 'Was – wordt' overzicht.....	27

Bij deze notitie treft u de volgende bijlagen aan:

Bijlage	Toelichting
Geactualiseerd overzicht reserves en voorzieningen	Hierin is per reserve een uitvoerige toelichting opgenomen (actuele bedragen, doelstellingen, stortingen, beschikkingen en bijzonderheden).

TABEL 1: OVERZICHT VAN BIJLAGEN

1. Inleiding

Door het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen vormt de gemeenteraad het formele kader, waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie met reserves en voorzieningen om dienen te gaan. Het is een instrument ten behoeve van de kaderstellende rol van de raad. Om deze kaders te kunnen stellen is het van belang een goed inzicht te hebben in de verschillende reserves en voorzieningen en het daarbij behorende beleid.

De nota reserves en voorzieningen heeft daarom als doel de lezer inzicht te bieden in de vorming en besteding van reserves en voorzieningen en het beleid van de gemeente ten aanzien van deze reserves en voorzieningen. In artikel 11 van de financiële verordening van de gemeente Dalfsen wordt voorgeschreven dat het college minstens eenmaal in de vier jaar de gemeenteraad de (bijgestelde) nota reserves en voorzieningen aanbiedt. De huidige nota dateert van november 2010 en komt te vervallen na het vaststellen van deze nota door de raad.

Naast het bieden van inzicht zullen er ook wijzigingen voorgesteld worden voor de hoogtes van de verschillende reserves en voorzieningen. Waar mogelijk wordt voorgesteld de reserves af te waarderen of op te heffen. Het vrijgevalle deel of het resterende saldo wordt dan toegevoegd aan de algemene reserve. Het kan ook voorkomen dat de reserves moeten worden opgehoogd, dit zal dan met name te maken hebben met het afdekken van risico's. De herziening van de reserves en voorzieningen is nodig, omdat de achtergronden, nut en noodzaak kunnen veranderen in de loop van de tijd. Het is goed hier kritisch naar te kijken.

Om goed inzicht te krijgen in de reserves en voorzieningen is het van belang dat zowel de begrippen als het juridisch kader helder zijn. Deze worden in hoofdstuk 2 verder uiteengezet als mede de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving. In hoofdstuk 3 zal worden ingegaan op de interne regelgeving omtrent de reserves en voorzieningen, de zogenaamde 'uitgangspunten'. Om ook in de toekomst goed de vinger aan de pols te kunnen houden worden enkele voorstellen gedaan voor wijzigingen in het beleid. Hierna volgen in hoofdstuk 4 de voorstellen voor eenmalige wijzigingen in de reserves en voorzieningen en afsluitend een korte samenvatting met een compleet 'was - wordt' overzicht. Eventuele financiële gevolgen van wijzigingen in het beleid komen ook in dit laatste deel aan bod.

Het spreekt voor zich dat wij in deze nota ook rekening hebben gehouden met de besluiten van de raad ten aanzien van de reserves en voorzieningen. Dat geldt niet alleen voor bijvoorbeeld claims op de diverse reserves en voorzieningen, maar ook voor beleidsuitspraken op dat punt. Voor uw informatie melden wij volledigheidshalve dat de motie die op 16 februari 2015 is ingediend en door ons college is beantwoord bij brief van 18 mei 2015, ook is meegenomen in artikel 6.4 van de financiële verordening 2015. Daarin is het volgende vastgelegd: "Bij investeringen waarin voor meer dan € 500.000 beslag wordt gelegd op de algemene reserve vrij besteedbaar, geeft het college de raad een globaal inzicht in de investeringen in overige projecten die zijn voorzien in de nabije toekomst. Daarbij worden tevens andere ontwikkelingen (voor zover te overzien) in beeld gebracht die de toekomstige financiële armslag van de gemeente beïnvloeden." Diezelfde tekst is ook opgenomen in bijlage 1 bij de bijzonderheden bij de algemene reserve vrij besteedbaar. De financiële verordening loopt qua besluitvorming parallel aan de nota Reserves en Voorzieningen.

2. Begrippen en juridisch kader

Voor de vormgeving van de financiële boekhouding is de gemeente gebonden aan het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)'. Hier staat onder andere in beschreven welke verplichtingen de wet stelt aan de begroting en de jaarrekening van de gemeenten. Daarnaast worden ook aan de afzonderlijke onderdelen van de gemeente financiën, zoals de reserves en voorzieningen, eisen gesteld. Het BBV is dan ook het uitgangspunt voor het toelichten van de begrippen reserves en voorzieningen.

2.1. Reserves

Volgens artikel 43 van het BBV worden de reserves in de balans onderscheiden naar:

- a. de algemene reserve;
- b. de bestemmingsreserves.

In het algemeen is kenmerkend voor reserves dat ze:

- worden gevormd door bestemming van het resultaat;
- in principe vrij besteedbaar zijn;
- tot het eigen vermogen behoren.

De reserves maken onderdeel uit van het eigen vermogen van de gemeente. Voor zover het vermogen nog geen bestemming heeft gekregen, is er sprake van een algemene reserve. De algemene reserve is de belangrijkste component van het gemeentelijk weerstandsvermogen om onvoorziene risico's op te vangen. Hier wordt in hoofdstuk 3 nog uitgebreid op terug gekomen. Het deel van het vermogen dat een bestemming heeft gekregen maakt onderdeel uit van de bestemmingsreserves.

Algemene reserve

De algemene reserves vormen het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. De algemene reserves hebben als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers, de zogenaamde *bufferfunctie*. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste, respectievelijk ten gunste van de algemene reserves. De gemeente Dalfsen heeft drie algemene reserves waarvan één met een specifieke bufferfunctie, één met vrij besteedbare gelden en één met reeds bestemde gelden.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve wordt in lid 2 van artikel 43 van het BBV omschreven als "een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven". Deze reserve is te besteden aan het doel waarvoor de reserve is ingesteld. Echter, de bestemming kan door de raad gewijzigd worden. Deze reserves hebben met name een *bestedingsfunctie*; ze worden gebruikt om (in de toekomst) bepaalde activiteiten te realiseren.

In de gemeente Dalfsen bestaan ook zogenaamde '**geblokkeerde**' bestemmingsreserves. Deze reserves zijn gevormd om de kapitaallasten van grote investeringen te dekken. Dit is in Dalfsen bijvoorbeeld het geval bij de bouw van het gemeentehuis. De kapitaallasten, bestaande uit rente en afschrijving, worden jaarlijks door deze reserve gedekt. Het is namelijk niet toegestaan dit bedrag in één keer in mindering te brengen op de reserve wanneer het een investering met economisch nut betreft, zoals een gebouw.

Tot slot zijn er bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht. Deze reserves hebben een *egalisatiefunctie* en worden **egalisatiereserves** genoemd.

Functies

In het algemeen hebben de reserves naast de bovengenoemde functies ook nog een *financieringsfunctie*. Dit komt voort uit het feit dat reserves gebruikt kunnen worden als eigen financieringsmiddel. Men hoeft zich dan niet tot de bank te wenden voor een lening.

Door de reserves te gebruiken als eigen financieringsmiddel wordt er rente bespaard die anders over leningen van derden moest worden betaald, de zogenaamde bespaarde rente. Wanneer deze bespaarde rente wordt gebruikt als dekkingsmiddel dan heeft de reserve een *inkomensfunctie*. Daarnaast hebben reserves een *inkomensfunctie* wanneer er structureel geld onttrokken wordt ter dekking van kapitaallasten of structurele lasten, zoals bij de 'geblokkeerde' bestemmingsreserves.

Kortom, reserves kunnen verschillende functies hebben: een bufferfunctie, een bestemmingsfunctie, een egalisatiefunctie, een financieringsfunctie en tot slot een inkomensfunctie.

2.2. Voorzieningen

Voorzieningen worden getroffen door de gemeente om in de toekomst te kunnen voldoen aan haar financiële voorzienbare verplichtingen. In dit geval wordt met voorzienbaar bedoeld dat het zeker is dat de verplichting invloed heeft op de financiële positie van de gemeente, maar dat het bestaan en de omvang nog onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.

In artikel 44 van het BBV, lid 1, staat dat voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven (zoals investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven).

Daarnaast stelt lid 2 van artikel 44 dat tot de voorzieningen ook worden gerekend "van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van een volgend begrotingsjaar". De voorschotbedragen waarover gesproken wordt mogen niet meer in een voorziening worden ondergebracht, maar moeten als 'vooruitontvangen bedragen' op de balans worden verantwoord.

Tot slot stipt lid 3, artikel 44 kort aan dat "voorzieningen niet worden gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume". Deze arbeidskosten, zoals bijvoorbeeld het vakantiegeld, moeten worden meegenomen in de exploitatie.

Onder een voorziening ligt een financiële onderbouwing die betrekking heeft op de af te dekken verplichting of het risico. De stand van de voorzieningen wordt dan ook alleen gewijzigd wanneer dit noodzakelijk is.

Kortom, in het algemeen is kenmerkend voor voorzieningen dat ze:

- verplicht zijn gevormd door het nemen van een last;
- niet vrij besteedbaar zijn;
- tot het vreemd vermogen behoren.

Voorziening of schuld?

Zoals aangegeven wordt een voorziening getroffen voor toekomstige financiële verplichtingen. Het is belangrijk hierin onderscheid te maken tussen een voorziening en een schuld. Bij een schuld staat namelijk, in tegenstelling tot de voorziening, de omvang en betaaltermijn vast. Tabel 2 maakt duidelijk

wanneer iets aangemerkt moet worden als schuld of als voorziening en wanneer van beide geen sprake is. Wanneer dit laatste het geval is dan worden de risico's meegenomen in de risicoparagraaf van de begroting of het jaarverslag.

Kans dat verplichting of verlies zich voordoet?

		Zeker	Waarschijnlijk	Niet geheel uitgesloten
Omvang te bepalen?	Ja	Schuld	Voorziening	Risicoparagraaf
	Betrouwbaar te schatten	Voorziening	Voorziening	Risicoparagraaf
	Nee	Risicoparagraaf	Risicoparagraaf	Risicoparagraaf

TABEL 2: KANS EN OMVANG VAN RISICO'S IN RELATIE TOT VOORZIENINGEN.

2.3. Reserves vs. voorzieningen

Tabel 3 geeft een schematisch overzicht van de hierboven besproken punten. Het doel is het duidelijk maken van de verschillen tussen de reserves en voorzieningen.

	Reserve	Voorziening
Wijziging bestemming mogelijk?	Ja, door de raad.	Nee.
Onderdeel van het..	..eigen vermogen	..vreemd vermogen
Opbouw en onttrekking..	.. na resultaatbepaling.	..loopt via de exploitatie.
Is de aanwending vrij?	Ja, maar enkel met een raadsbesluit.	Nee, slechts voor het betreffende doel.
Financiële onderbouwing?	Dit is niet verplicht, maar wordt wel aangeraden.	Ja, dit is vereist.

TABEL 3: VERSCHILLEN RESERVES EN VOORZIENINGEN

2.4. Recente ontwikkelingen

Het BBV is net als andere wetgeving aan verandering en interpretatie onderhevig. In het BBV is opgenomen dat er een commissie (de commissie BBV) bestaat die als taak heeft zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. De commissie doet dit onder meer door het beantwoorden van praktijkvragen en het uitbrengen van richtinggevende notities. Ten opzichte van de nota uit 2010 zijn er enkele nieuwe notities die invloed hebben op het beleid omtrent reserves en voorzieningen. De belangrijkste wijzigingen worden hier kort toelicht. De gevolgen van deze ontwikkelingen komen daarnaast terug bij de behandeling van de verschillende reserves en voorzieningen.

Notitie incidentele en structurele baten en lasten

In 2013 heeft er een wijziging van het BBV plaatsgevonden, waarbij aan art. 19 lid d is toegevoegd:

“De toelichting op het overzicht van baten en lasten bevat ten minste: [...] d. een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;[.]”

Dit heeft tot gevolg dat naast de incidentele toevoegingen en onttrekkingen ook de structurele toevoegingen en onttrekkingen inzichtelijk moeten worden gemaakt. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

Deze wijziging heeft geen directe gevolgen voor deze nota, maar wel voor de wijze waarop de reserves in de jaarrekening en begroting inzichtelijk worden gemaakt. In de jaarrekening 2014 zijn de structurele baten en lasten van de reserves reeds inzichtelijk gemaakt.

Notitie grondexploitatie (bijgesteld)

In deze notitie wordt kort ingegaan op de reserve grondexploitatie. Er wordt aangegeven dat met behulp van een risicomodel de benodigde omvang van voorziening(en) en/of reserve(s) grondexploitatie te bepalen is, hier wordt op terug gekomen in hoofdstuk 3.

Daarnaast wordt er uitleg gegeven betreffende de bovenwijkse voorzieningen. Bovenwijkse voorzieningen zijn voorzieningen die niet binnen een bepaald exploitatieplan vallen, maar direct of indirect wel een verband hebben met dit plan. Denk hierbij aan de wijziging van de infrastructuur als gevolg van een nieuwbouwwijk. Het is belangrijk te realiseren dat voorzieningen voor bovenwijkse kosten enkel gevoed mogen worden vanuit de grondexploitatie, naar rato van profijt van deze locatie, als de kosten onvermijdelijk aan de grondexploitatie verbonden zijn. Dit moet beschreven zijn in een beleidsplan.

Op dit moment zijn er drie voorzieningen bovenwijkse kosten. Aangezien deze voorzieningen niet meer gevoed worden vanuit de grondexploitatie is bovenstaand verhaal niet van toepassing. Het is echter wel belangrijk er notie van te nemen voor toekomstige voorzieningen.

Notitie Rente

De Gemeenteraad moet een kaderstellend besluit nemen over het toerekenen van bespaarde rente aan de eigen (interne) financieringsmiddelen. Het al dan niet toerekenen van bespaarde rente heeft invloed op het groei vermogen van de reserves. In paragraaf 3.2 van deze nota komt het begrip bespaarde rente en de daarbij behorende systematiek aan de orde.

Notitie Riolering

Deze notitie voort uit een wijziging van het BBV. Met ingang van begrotingsjaar 2014, is in artikel 44, lid d BBV een separate voorzienings-categorie geïntroduceerd voor vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

In de notitie wordt duidelijk dat de eventuele overschotten vanuit het rioolbeleid (kosten -/ opbrengsten rioolheffing), niet voortkomend uit efficiencyresultaten, in een voorziening moeten worden ondergebracht. Dit omdat de huidige egalisatiereserve de indruk kan wekken dat het geld vrij besteedbaar is, terwijl het aan een specifiek doel, riolering, besteed dient te worden. De commissie BBV doet de aanbeveling om de huidige bestemmingsreserve riolering per ultimo 2014 om te zetten naar de van toepassing zijnde voorziening(en), op basis van de oorzaak, waarvoor de bestemmingsreserve in de afgelopen jaren overwegend is gevormd. De volgende voorzieningen zijn te onderscheiden:

- ‘Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen’ gevoed door het overschot op de kapitaallasten en het spaargeld voor vervanging.
- ‘Voorziening voor groot onderhoud’ gevoed door dotatie ten behoeve van groot onderhoud.

- 'Bestemmingsreserve (resultaatbestemming) of in jaarresultaat' wanneer de exploitatiekosten of het jaarlijks onderhoud goedkoper uitvallen.

Zoals eerder aangegeven dienen voorzieningen financieel onderbouwd te zijn. Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) dient ter onderbouwing van de bovengenoemde voorzieningen. Echter, wanneer het huidige GRP nog geen duidelijkheid biedt voor een onderscheid naar een vervangings- of een onderhoudsvoorziening dan is het toegestaan om slechts een voorziening te vormen in het kader van art. 44 lid 2 BBV. Wel doet de commissie BBV de aanbeveling het bovengenoemde onderscheid, tussen onderhoud en vervanging, inzichtelijk te krijgen voor de toekomst.¹

Vraag en Antwoord Notitie Riolering

Naar aanleiding van de bovengenoemde Notitie Riolering ontstond de vraag of dezelfde systematiek ook geldt voor afvalstoffenheffing. Het antwoord van de Commissie BBV hierop was positief.

Echter, enkel wanneer er via het tarief van de afvalstoffenheffing gespaard wordt voor onderhoud en/of vervanging is een voorziening groot onderhoud en/of vervangingsinvesteringen nodig. Eventuele overschotten op het tarief komen, net als voor het riool, in een voorziening, als bedoeld in art. 44, lid 2 van het BBV (zie 2.1.2 Voorzieningen). De enige uitzondering is ook hier dat de overschotten die ontstaan door efficiencyvoordelen mogen vrijvallen t.g.v. het resultaat, de algemene reserve of een bestemmingsreserve afval.

¹ Aanvulling uit de Vraag en Antwoord Notitie Riolering van de commissie BBV

3. Interne regelgeving

Naast de externe regelgeving is het belangrijk interne kaders te hebben voor de reserves en voorzieningen. Zoals in de inleiding al aangegeven kan de raad door het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen deze kaders bepalen. Binnen deze kaders is er ruimte voor het college om met de reserves en voorzieningen om te gaan. Allereerst zal worden ingegaan op de algemene uitgangspunten. Daarna verdienen de toerekening van rente en de relatie van de reservestand tot de risico's extra aandacht. Wijzigingen ten opzicht van 2010 zijn:

- Toevoeging van de algemene uitgangspunten 'monitoring' en 'efficiencyvoordelen'.
- Aanpassingen in het rentebeleid ten aanzien van de reserves (zie hierna 3.2).
- Afschaffen van rentetoerekening aan voorzieningen (zie hierna 3.2).
- De minimale omvang van de 'algemene reserve vaste buffer' voor de komende jaren (zie hierna 3.3.2).
- De wijze waarop de minimale omvang van de 'algemene reserve grondexploitatie' bepaald wordt (zie hierna 3.3.3).

3.1. Algemene uitgangspunten

De interne regelgeving is reeds in de nota van 2010 vastgelegd en zal grotendeels gehandhaafd blijven. De interne regelgeving bestaat uit een zevental algemene uitgangspunten.

Duidelijk en overzichtelijk

Het aantal reserves en voorzieningen blijft beperkt tot het hoogst noodzakelijke aantal. Zodoende dienen de reserves en voorzieningen onderbouwd te zijn. De doelstelling dient helder te zijn, net als de noodzakelijke omvang en de wijze (en omvang) van stortingen en onttrekkingen. Indien er te veel reserves ontstaan (en tot een te grote omvang), bestaat het gevaar dat er onnodig beslag wordt gelegd op gemeenschapsgelden.

Het is daarnaast ook niet wenselijk dat reserves met een te kleine omvang (€ 100.000) gehandhaafd blijven, zeker wanneer zij niet meer gevoed worden. Deze reserves kunnen worden opgeheven of worden ondergebracht in de 'algemene reserve reeds bestemd'.

Vormen en opheffen reserves en voorzieningen

Indien zich de noodzaak voordoet nieuwe reserves en voorzieningen in te stellen, gebeurt dit bij besluit van de gemeenteraad. Dit kan bij vaststelling van de begroting, de jaarrekening of een afzonderlijk raadsbesluit.

Reserves kunnen door de raad worden opgeheven als het doel waarvoor ze in leven zijn geroepen niet meer actueel is of als door middel van een reguliere begrotingspost het gewenste doel ook kan worden gerealiseerd.

Toevoeging en aanwending reserves

In de begroting wordt een zo reëel mogelijk beeld gegeven van de toevoegingen en beschikkingen over de reserves in een bepaald jaar. Toevoeging en aanwending van reserves gebeurt bij besluit van de gemeenteraad. Nieuwe toevoegingen en onttrekkingen worden in principe alleen via de voorjaarsnota en de 1ste en 2de bestuursrapportage tot stand gebracht. Echter, het is ook mogelijk dit via afzonderlijke raadsvoorstellen te doen.

Toevoeging en aanwending voorzieningen

Zoals in hoofdstuk 2 al is vermeld, moet een voorziening de omvang hebben van de betreffende verplichting (of risico). Dit betekent dat de voorziening dus ook niet groter of kleiner mag zijn. De voeding van de voorzieningen vindt plaats via de exploitatie, maar de onttrekkingen geschieden rechtstreeks ten laste van de voorziening. Het kan voorkomen dat de raad de mutaties pas achteraf bekrachtigt.

Het reservebeleid dient regelmatig te worden geëvalueerd

Zoals de financiële verordening van de gemeente Dalfsen voorschrijft biedt het college eens in de vier jaar een nota reserves en voorzieningen aan de gemeenteraad aan. Dit is een goed moment om het reservebeleid te evalueren. Ook tussentijds kan hiertoe aanleiding bestaan (bijvoorbeeld door aanpassing van regelgeving). Bij de jaarlijkse begroting en in de jaarrekening wordt verder aandacht besteed aan het reservebeleid.

Monitoring

Voorzieningen worden regelmatig gemonitord om te kijken of de onderliggende claim nog geldig is. Het is wenselijk dit ook bij de reserves te doen. Van jaar tot jaar moet bekeken worden in hoeverre de claims op een bepaalde reserve nog actueel zijn en of er moet worden overgegaan tot gehele of gedeeltelijke opheffing van een bepaalde bestemmingsreserve. Echter, het kan ook wenselijk of zelfs noodzakelijk zijn juist een bestemmingsreserve voor een bepaald doel te vormen. Met name monitoring van de claims in de 'algemene reserve reeds bestemd' verdient extra aandacht.

Efficiencyvoordelen

Vanuit de commissie BBV is de mogelijkheid gegeven om overschotten op de riool- en afvalstoffenheffing voortkomend uit efficiencyvoordelen vrij te laten vallen ten gunste van het resultaat of een algemene reserve. Het is wenselijk geen gebruik te maken van deze mogelijkheid. De gemeente Dalfsen hecht er waarde aan dat de gelden die voor een specifiek doel geïnd worden ook aan dit specifieke doel besteed worden.

3.2. Rente toerekening

Bespaarde rente

Door het vormen van reserves en voorzieningen wordt een deel van het vermogen afgezonderd. Door dit deel vervolgens te gebruiken als financieringsmiddel voor investeringen wordt rente bespaard. Deze rente had anders namelijk betaald moeten worden voor het aantrekken van vreemd vermogen (leningen). Bij het ramen van de investeringskosten wordt echter wel rente toegerekend. Hierdoor komt de bespaarde rente (over de reserves en voorzieningen) beschikbaar voor andere uitgaven.

De gemiddelde bespaarde rente kwam de afgelopen jaren (2011 tot en met 2014) voor de gemeente Dalfsen neer op een bedrag van ongeveer € 3 miljoen. Echter, door de verlaging van de renteomslag van 5% naar 4% in 2014 was de bespaarde rente in 2014 niet hoger dan € 2,4 miljoen. Voor de verwerking van de bespaarde rente kan gekozen worden voor een tweetal opties:

- de rente toe te voegen aan de reserve;
- deze rente ten gunste te laten komen aan de exploitatie (de rekening van baten en lasten).

De eerste optie is alleen mogelijk bij reserves, omdat aan voorzieningen geen rente mag worden toegevoegd. Aan het toepassen van de laatste mogelijkheid zijn risico's verbonden. Op het moment dat de reserve wordt besteed voor het doel, waarvoor zij was gevormd, ontstaat er een dekkingsprobleem in de exploitatie. De praktijk leert echter dat niet alle reserves tegelijkertijd en volledig aangewend worden. Er is altijd wel een 'ijzeren voorraad'. Het is dus mogelijk de bespaarde rente ten gunste te laten komen van de exploitatie.

Rentebeleid

De gemeente is niet verplicht om bespaarde rente toe te rekenen. Echter, in de gemeente Dalfsen wordt er geen onderscheid gemaakt tussen intern en extern gefinancierde investeringen omdat er met omslagrente wordt gewerkt. Hierdoor ontstaat er bespaarde rente.

Het rentepercentage dat gehanteerd wordt sluit aan bij de gemiddelde rente van langlopende geldleningen (looptijd 25 jaar). Dit rentepercentage heeft ook gevolgen voor de hoogte van de bespaarde rente over de reserves.

Zoals aangegeven staat de bestemming van de bespaarde rente niet vast. Wel is het van belang geen onverantwoorde risico's te nemen bij het inzetten van de rente. Dit betekent in hoofdzaak aanwenden voor incidentele uitgaven en in beperkte mate voor structurele uitgaven.

Hieruit vloeit de volgende beleidslijn voort:

- a. Voor het berekenen van bespaarde rente wordt zoveel mogelijk de op dat moment geldende omslagrente gebruikt.
- b. Bespaarde rente over de 'algemene reserve reeds bestemd' en de 'algemene reserve vrij besteedbaar' wordt toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
- c. Bespaarde rente over de 'algemene reserve vaste buffer' wordt jaarlijks ten gunste van de exploitatie gebracht.
- d. Bespaarde rente over de bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten (geblokkeerde reserves) wordt toegevoegd aan die reserves; dit om in de pas te lopen met de boekwaarde van de corresponderende investeringen.
- e. Bespaarde rente over de overige bestemmingsreserves wordt:
 - tot het inflatiepercentage toegevoegd aan die reserves;
 - boven het inflatiepercentage toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.Dit alles tenzij anders is vermeld bij de beschrijving van de betreffende bestemmingsreserve.
NB: Op dit moment wordt er in de gemeente een inflatiepercentage gehanteerd over de lasten van 0%, waardoor de rente over de bestemmingsreserves wordt toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
- f. Rente over de 'algemene reserve grondexploitatie' wordt toegevoegd aan de 'algemene reserve grondexploitatie'.
- g. Aan een voorziening mag op grond van het BBV geen rente worden toegevoegd. Om deze reden wordt er dan ook geen rente over de voorzieningen berekend.

Ten opzichte van de nota 2010 is punt a toegevoegd. Voor sommige geblokkeerde bestemmingsreserves wordt op dit moment een oude omslagrente gehanteerd. Om meer uniformiteit te krijgen is het wenselijk één omslagrente te gebruiken. Dit levert verder geen voor- of nadelen op. Daarnaast wordt voorgesteld niet langer rente toe te rekenen aan voorzieningen (punt g). Voorheen werd de rente berekend over het totaal bedrag van voorzieningen toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'. Om meer in lijn te lopen met de regels vanuit het BBV wordt hier mee gestopt wat een structurele ruimte in de exploitatie oplevert, zie ook paragraaf 4.4 van deze nota.

3.3. Reserverstand in relatie tot de risico's

De gemeente loopt ook risico's die nog niet zo concreet zijn dat er al een bestemmingsreserve of een voorziening voor kan worden gevormd, maar die ook niet geheel genegeerd kunnen worden. Op deze risico's wordt in de paragraaf weerstandsvormen (in de begroting en het jaarverslag) ingegaan. Op basis van artikel 11 BBV dient de paragraaf ten minste een inventarisatie van de weerstandscapaciteit en van de risico's te bevatten. Daarnaast dient ingegaan te worden op het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's. De algemene reserves vormen met name een buffer voor het opvangen van de risico's. Het is daarom belangrijk rekening te houden met het beleid van de gemeente betreffende risico's en weerstandscapaciteit wanneer gekeken wordt naar de omvang van de reserves. Hiervoor wordt kort ingegaan op het weerstandsvormen en het beleid omtrent dit weerstandsvormen van de gemeente Dalfsen. Vervolgens zal ingegaan worden op de omvang van de 'algemene reserve vaste buffer' en de 'algemene reserve grondexploitatie' omdat deze reserves specifiek een bufferfunctie hebben.

3.3.1. Weerstandsvormen

Het weerstandsvormen van de gemeente Dalfsen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit van de gemeente en de risico's die de gemeente loopt. Het gaat hierbij om de verplichtingen waarvoor, zoals reeds benoemd, nog geen voorziening is getroffen omdat ze onvoldoende kwantificeerbaar zijn.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld de algemene reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Benodigde weerstandscapaciteit

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt ingegaan op de benodigde weerstandscapaciteit en hoe deze berekend wordt aan de hand van een risicosimulatie. Op basis van deze simulatie wordt een bedrag berekend, welk nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken.

Ratio weerstandsvermogen

De verhouding van bovengenoemde begrippen levert de 'ratio weerstandsvermogen' op:

$$\text{benodigde weerstandscapaciteit} / \text{beschikbare weerstandscapaciteit} = \text{ratio weerstandsvermogen}$$

Tabel 4 geeft de beoordelingstabel weerstandsvermogen weer die door Nederlandse gemeenten, en zo ook de gemeente Dalfsen, wordt gehanteerd. De gemeente Dalfsen heeft als streven de ratio weerstandsvermogen boven de 2 te behouden.

A	> 2	<i>Uitstekend</i>
B	1.4 < X < 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 < x < 1.4	Voldoende
D	0.8 < X < 1.0	Matig
E	0.6 < X < 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

TABEL 4: BEOORDELINGSTABEL WEERSTANDSVERMOGEN

3.3.2. Omvang 'algemene reserve vaste buffer'

In de nota reserves en voorzieningen van 2010 is de algemene reserve opgeknipt in drie delen: 'algemene reserve vaste buffer', 'algemene reserve vrij besteedbaar' en 'algemene reserve reeds bestemd'. Hierbij is de 'algemene reserve vaste buffer' ingesteld voor het afdekken van risico's. De reserve is dan ook uitsluitend bedoeld om in te zetten als daarvoor geen andere (reserve)middelen meer beschikbaar zijn. De reserve heeft dus een bufferfunctie.

Er zijn geen voorschriften omtrent de noodzakelijke hoogte van een buffer voor het opvangen van risico's. Ook zijn er geen algemene rekenmethoden, waarmee de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen of een algemene reserve kan worden bepaald. Het uitgangspunt voor de afgelopen nota's (2003, 2007 en 2010) was aansluiting zoeken bij de totale omzet van de gemeente. In gemeenten worden percentages van 10 tot 20% van de omzet als noodzakelijke omvang van de buffer gezien, afhankelijk van het risicoprofiel van de gemeente.

Indien gekeken wordt naar het risicoprofiel van de gemeente Dalfsen dan ligt de start bij de onderwerpen die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen. Voor de gemeente Dalfsen is er geen sprake van een bijzonder risicoprofiel in vergelijking met gemeenten van een zelfde omvang en het is daarom verantwoord de huidige buffer van 10% van de omzet te handhaven. Om niet elk jaar een ander omvang van de 'algemene reserve vaste buffer' te hoeven bepalen wordt uit praktische overwegingen uitgegaan van het gemiddelde van de meerjarenraming 2015-2018.

Dit leidt tot een vaste buffer van 10% van afgerond € 55.000.000 = € 5.500.000.

Die buffer levert vervolgens een bespaarde rente op van € 220.000 (4% van € 5.500.000). Momenteel wordt een bedrag van € 160.000 aan bespaarde rente ten gunste van de exploitatie gebracht. Er is dus ruimte voor een ophoging met € 60.000 naar € 220.000.

3.3.3. Omvang 'algemene reserve grondexploitatie'

Het BBV schrijft voor dat er bij de jaarrekening en begroting een paragraaf Grondbeleid wordt opgesteld. In de paragraaf wordt ingegaan op het grondbeleid van de gemeente. Daarnaast bevat de paragraaf de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken. In Dalfsen wordt er in deze paragraaf een overzicht gegeven van de bestaande risico's en de omvang hiervan in relatie tot de benodigde omvang van de 'algemene reserve grondexploitatie'. Het doel van deze reserve is:

Buffer voor het opvangen van risico's welke gelopen worden binnen de grondexploitaties.

Risico-inventarisatie

Om de risico's beheersbaar te maken is inzicht in de risico's noodzakelijk. Om deze reden vormen de jaarlijkse herzieningen van de grondexploitaties een belangrijk onderdeel van de risicobeheersing. Hierbij spelen de verschillende risico's, zoals onvoorzien of algemeen, een belangrijke rol. Onvoorzienbare risico's worden zoveel mogelijk gedekt door de post 'onvoorzien' in de grondexploitatie. Echter, onvoorzienbare risico's die samenhangen met zogenaamde marktrisico's moeten, voor zover deze niet opgevangen kunnen worden door het verwachte resultaat, worden opgevangen door de 'algemene reserve grondexploitatie'. Daarnaast zijn er nog algemene risico's zoals stagnatie bouw of minder belangstelling.

Om de (omvang van de) risico's inzichtelijk te krijgen wordt er een risico-inventarisatie gedaan. Per exploitatie worden de verschillende risico's in kaart gebracht. Hierbij wordt op basis van de kans x impact bepaald welke risico gelopen wordt en wordt, waar mogelijk, de omvang bepaald.

Huidige methodiek weerstandsvermogen

In de voorgaande nota's reserves en voorzieningen is een methodiek vastgesteld voor het bepalen van de omvang van de 'algemene reserve grondexploitatie'. Deze methodiek is in de afgelopen jaren hetzelfde gebleven maar wordt nu aangevuld door bovengenoemde risico-inventarisatie. De methodiek is als volgt:

10% van de som van:

- onderhanden werken (in exploitatie genomen gronden): de boekwaarden per complex;
- overige gronden (gronden zonder kostprijsberekening en overige percelen): de boekwaarde (afwijkingen zijn mogelijk op basis van hogere risico's);
- nog te maken kosten (onvoorwaardelijke verplichtingen): 100%;
- nog te maken kosten (voorwaardelijke verplichtingen): 50%.

Deze som wordt in totaal verminderd met 25% van de verwachte exploitatiewinsten.

De factor 10% is gebaseerd op 2,5 jaar bij een rentevoet van 4%. Voorheen was dit nog de factor 12,5% aangezien er toen een rentevoet van 5% werd gehanteerd.

Nieuwe methodiek weerstandsvermogen grondexploitaties

Voorgesteld wordt de benodigde omvang van de reserve niet afhankelijk te laten zijn van een statische berekening zoals voorheen van toepassing was, maar de benodigde omvang te bepalen op basis van de uitkomsten uit de uitgevoerde risico-inventarisatie. Hierbij wordt 25% van het eventuele positief verwachte resultaat in mindering gebracht op het risico (tot max € 0).

Het is van belang om te allen tijden voldoende buffers in de reserves aan te houden, ook als de gemeente 'geen' risico loopt. Er wordt daarom voorgesteld om aan de 'algemene reserve grondexploitatie' een minimum niveau van € 1,0 mln. te stellen.

Verwerking exploitatiesaldo

Het doel van de reserve is het opvangen van de risico's die binnen de grondexploitatie worden gelopen. Op basis van het BBV mogen onttrekkingen uit en toevoegingen aan de reserve alleen worden verricht tot het niveau van de begroting (na wijzigingen). De raad kan echter besluiten dat in specifieke gevallen het saldo altijd verrekend wordt met de reserve. De raad wordt voorgesteld om de 'algemene reserve grondexploitatie' onder deze uitzondering te laten vallen. Het saldo van de grondexploitaties wordt in dat geval direct ten laste/gunste van de 'algemene reserve grondexploitatie' gebracht.

4. Wijzigingen reserves en voorzieningen

De voorgaande hoofdstukken hebben zich met name gefocust op het beleid rondom de reserves en voorzieningen voor de komende vier jaar. In dit hoofdstuk staat de actualisatie en doorlichting van de reserves en voorzieningen centraal, die reeds in de inleiding werd aangekondigd. Dat leidt tot diverse effecten en voorstellen, zoals:

- het vrij laten vallen van bedragen die niet meer nodig zijn;
- het volledig opheffen van reserves die niet meer nodig zijn;
- het overhevelen van bedragen tussen reserves (dit met het oog op een beter inzicht);
- het instellen van nieuwe reserves en voorzieningen.

Om de gevolgen van de actualisatie inzichtelijk te maken wordt in paragraaf 4.1 eerst kort ingegaan op de huidige stand van zaken. Daarna, in paragraaf 4.2, wordt er een overzicht gegeven van de reserves. Allereerst de verschillende mutaties, gevolgd door de reserves die ongewijzigd kunnen blijven. Vervolgens, in paragraaf 4.3, wordt hetzelfde gedaan voor de voorzieningen. Tot slot wordt dit alles in paragraaf 4.4 samengevat met een overzicht van de mutaties van de 'algemene reserve vrij besteedbaar' en de 'algemene reserve reeds bestemd' en een 'was – wordt' overzicht..

4.1. Stand van zaken

Uitgangspunt voor deze nota vormen de reserves en voorzieningen zoals die in de jaarrekening 2014 zijn opgenomen. Dat is immers de werkelijke stand. De wijzigingen die zijn vastgesteld in de begroting 2015-2018 zijn hierin nog niet meegenomen. Het overzicht van reserves en voorzieningen conform het jaarrekening 2014 is in bijlage 3 van deze nota opgenomen. Een overzicht van de reserves en voorzieningen inclusief de in deze nota voorgestelde wijzigingen zijn terug te vinden in bijlage 1 van deze nota. In totaal waren er bij de jaarrekening 2014 36 reserves en voorzieningen, te weten:

- 3 algemene reserves;
- 8 geblokkeerde bestemmingsreserves (kapitaallasten);
- 14 bestemmingsreserves;
- 1 reserve grondexploitatie;
- 10 voorzieningen.

De werkelijke omvang van de reserves en voorzieningen per 31 december 2014 bedraagt € 57.051.190. Het verloop van de totale omvang van de reserves en voorzieningen sinds de vorige nota reserves en voorzieningen in 2010 is weergegeven in tabel 5.

Nota 2010	31-12-2010	31-12-2011	31-12-2012	31-12-2013	31-12-2014
€ 79.998.170	€ 77.082.098	€ 67.020.828	€ 65.990.451	€ 66.240.903	€ 57.051.190

TABEL 5: VERLOOP TOTAALOMVANG RESERVES EN VOORZIENINGEN

4.2. Mutaties reserves

In deze paragraaf wordt een beschrijving van verschillende de reserves gegeven. Daarin komen de volgende toelichtingen en voorstellen aan bod:

- Paragraaf 4.2.1 bevat een toelichting op de reserves waarvan voorgesteld wordt om ze op te heffen.
- Paragraaf 4.2.2 bevat een toelichting op de reserves waarvan voorgesteld wordt om ze gedeeltelijk te wijzigen door een deel vrij te laten vallen of toe te voegen.
- Paragraaf 4.2.3 bevat een toelichting op de reserves waarvan voorgesteld wordt het achterliggende beleid te wijzigen.
- Paragraaf 4.2.4 bevat een korte toelichting op de reserves die ongewijzigd blijven.

4.2.1. Voorstel tot opheffen reserve

Zoals reeds in paragraaf 3.1 aangegeven kunnen reserves worden opgeheven als het doel waarvoor ze in het leven zijn geroepen niet meer actueel is of als door middel van een reguliere begrotingspost het gewenste doel ook kan worden gerealiseerd. Bij het opheffen van een reserve kan besloten worden de gelden in de reserve te laten vrij vallen in de 'algemene reserve vrij besteedbaar' of een specifieke andere bestemmingsreserve.

Reserve grond Rabobank

Huidige stand	€ 400.000
Stand na actualisatie 2015	€ 0,00
Voorstel	Totale bedrag vrij laten vallen naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Deze reserve is ingesteld n.a.v. de koop van de Rabobank te Nieuwleusen. Echter, over grond worden geen kapitaallasten betaald omdat op grond niet wordt afgeschreven. Het is dan ook niet noodzakelijk om deze reserve in stand te houden.

Reserve ruimtelijke kwaliteit

Huidige stand	€ 27.135
Stand na actualisatie 2015	€ 0,00
Voorstel	Totale bedrag vrij laten vallen naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Aangezien de reserve een stand heeft beneden het gewenste minimum en niet meer gevoed wordt kan de reserve worden opgeheven. Daarnaast lopen de investeringen die voorheen uit deze reserve werden gedaan nu via de exploitatie.

Reserve organisatieontwikkeling

Huidige stand	€ 45.582
Stand na actualisatie 2015	€ 0,00
Voorstel	Totale bedrag overhevelen naar de 'algemene reserve reeds bestemd'.
Toelichting	Aangezien de reserve een stand heeft beneden het gewenste minimum en niet meer gevoed wordt kan de reserve worden opgeheven. Het gehele bedrag is bestemd voor organisatieontwikkeling en blijft hiervoor ook beschikbaar.

Reserve Essent-gelden

Huidige stand	€ 851.850
Stand na actualisatie 2015	€ 0,00
Voorstel	Het beslagen deel (€ 600.000) wordt overgeboekt naar de 'algemene reserve reeds bestemd'. Het resterende bedrag (€ 252.000) valt vrij naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	De gelden in de reserve zijn beschikbaar in het kader van 'Symfonie aan de Vecht'. In 2015 is hieruit € 6 ton beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van de cichoreifabriek.

Reserve kunst en cultuur

Huidige stand	€ 35.061
Stand na actualisatie 2015	€ 0,00
Voorstel	Het beslagen deel (41.000) wordt overgeboekt naar de 'algemene reserve reeds bestemd'. Het tekort (€ 6.000) wordt onttrokken uit de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Aangezien de reserve een stand heeft beneden het gewenste minimum en sinds een aantal jaren conform de BBV niet meer gevoed wordt, kan de reserve worden opgeheven. Het geclaimde bedrag is bestemd voor kunst en cultuur en blijft hiervoor ook beschikbaar. Daarom wordt het tekort onttrokken uit de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.

Reserve maatschappelijke duurzaamheid

Huidige stand	€ 23.504
Stand na actualisatie 2015	€ 0,00
Voorstel	Totale bedrag vrij laten vallen naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Aangezien de reserve een stand heeft beneden het gewenste minimum en niet meer gevoed wordt kan de reserve worden opgeheven. Daarnaast is de reserve met het oog op de decentralisaties overbodig geworden.

Egalisatiereserve riolering

Huidige stand	€ 100.000
Stand na actualisatie 2015	€ 0,00
Voorstel	Totale bedrag overboeken naar de 'spaarvoorziening riolering'.
Toelichting	De reserve riolering werd in het leven geroepen om eventuele fluctuaties in het exploitatiesaldi van riolering op te vangen. Deze functie kan het ook hebben binnen de 'spaarvoorziening riolering'.

4.2.2. Voorstel tot wijziging gedeelte reserve

Naast het feit dat reserves worden opgeheven omdat het doel niet meer actueel is en/of omdat er geen claims meer onder liggen, kan het ook zijn dat enkel de hoogte van de reserves gewijzigd dient te worden. Dit kan het geval zijn doordat een toe- of afname van risico's voorziet in een andere hoogte van de buffer of doordat op slechts een deel van het bedrag nog claims rusten.

Algemene reserve vaste buffer

Huidige stand	€ 4.000.000
Stand na actualisatie 2015	€ 5.500.000
Voorstel	De 'algemene reserve vaste buffer' vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' aanvullen met € 1.500.000.
Toelichting	Zoals aangegeven in deelparagraaf 3.3.2 van de nota reserve en voorzieningen dient de 'algemene reserve vaste buffer' te worden opgehoogd vanwege een toename van de omzet van de gemeente op basis waarvan de omvang van de buffer berekend wordt.

Algemene reserve vrij besteedbaar

Huidige stand	€ 10.838.720
Stand na actualisatie 2015	€ 10.890.979
Voorstel	Toevoegingen: vanuit de gewijzigde reserves vrij gevallen bedragen. Onttrekkingen: vanuit de gewijzigde reserves benodigde bedragen en reeds bestemde bedragen die naar de 'algemene reserve reeds bestemd' gaan.
Toelichting	Bij de verschillende wijzigingen van de reserves wordt aangegeven wanneer er iets wordt toegevoegd aan of onttrokken wordt uit de 'algemene reserve vrij besteedbaar'. Een overzicht is toegevoegd in Bijlage 2.

Algemene reserve reeds bestemd

Huidige stand	€ 2.189.675
Stand na actualisatie 2015	€ 2.654.596
Voorstel	Toevoegingen: reeds geclaimde bedragen vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' en vanuit opgeheven bestemmingsreserves. Onttrekkingen: claims die niet meer actueel zijn vallen vrij.
Toelichting	De beslagen bedragen uit enkele opgeheven bestemmingsreserves worden overgeboekt. Daarnaast heeft er een inventarisatie plaatsgevonden van de huidige claims in de 'algemene reserve reeds bestemd' wat tot vrijval heeft geleid.

Reserve kazerne Nieuwleusen

Huidige stand	€ 1.158.044
Stand na actualisatie 2015	€ 1.112.000
Voorstel	Het voordeel op de kapitaallasten laten vrijvallen richting de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Doordat de kazerne tijdelijk is overgenomen door de Veiligheidsregio IJsselland liggen de kapitaallasten lager waardoor het verschil kan vrijvallen.

Reserve grote projecten

Huidige stand	€ 3.399.862
Stand na actualisatie 2015	€ 3.137.173
Voorstel	De verouderde claims (€ 263.000) vrij laten vallen naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'. Het beslagen deel (€ 3.137.000) blijft beschikbaar in de reserve.
Toelichting	Op dit moment liggen er nog twee actuele claims op de bedragen van deze reserve. Een deel ten behoeve van de Schakel, het andere deel ten behoeve van de Potstal te Hoonhorst. Deze gelden blijven gereserveerd voor de genoemde doeleinden.

Algemene reserve grondexploitatie

Huidige stand	€ 1.580.636
Stand na actualisatie 2015	€ 1.580.636 (na besluit jaarrekening € 2.559.705)
Voorstel	Op basis van de jaarrekening 2014 is de reserve verhoogd met € 979.069 vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' via een aparte wijziging. Dit is via een apart voorstel gebeurd.
Toelichting	Deze nota is gebaseerd op de stand van de reserves en voorzieningen d.d. 31 december 2014. Tijdens de jaarrekening is besloten de reserve grondexploitatie op te hogen naar € 2.559.705 Omdat dit een substantieel verschil is, wordt dit vermeld in de nota.

Reserve installaties Rabobank Nieuwleusen

Huidige stand	€ 360.000
Stand na actualisatie 2015	€ 350.000
Voorstel	De claim van € 10.000 vrij laten vallen naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Deze deel reserve is gevormd voor de aankoop. Doordat de aankoopwaarde lager is, kan het verschil vrijvallen.

Reserve herstructurering openbaar groen

Huidige stand	€ 247.179
Stand na actualisatie 2015	€ 197.706
Voorstel	De verouderde claims € 49.473 vrij laten vallen naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Uit te voeren projecten in het kader van het groenstructuurplan.

Reserve volkshuisvesting

Huidige stand	€ 2.452.843
Stand na actualisatie 2015	€ 2.187.000
Voorstel	De verouderde claims € 265.843 vrij laten vallen naar de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Toelichting	Reserve is beschikbaar voor zaken die (nauw) verband houden met de volkshuisvesting. De claims betreffen investeringen in openbare verlichting en opwaardering woonomgeving.

4.2.3. Voorstel tot overige wijzigingen

Ondanks dat het bedrag van de reserve niet gewijzigd wordt kan wel het doel of de achterliggende systematiek wijzigen. Dit is het geval bij de reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf.

Reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf

Huidige stand	€ 3.824.784
Stand na actualisatie 2015	Idem
Voorstel	De rente die jaarlijks ontvangen wordt ten gunste van de exploitatie laten komen.
Toelichting	Deze papieren reserve wordt gevormd door een geldlening aan de woonstichting Vechthorst (zie bijlage 1). De rente die jaarlijks door de woonstichting betaald wordt over de lening werd voorheen toegevoegd aan de reserve volkshuisvesting. Aangezien deze reserve voldoende op peil is kan de rente voor de resterende periode ten gunste van de exploitatie komen. De rente is in 2015 rond de € 240.000 maar loopt af tot € 0 in 2025.

4.2.4. Voorstel tot handhaving reserves

Niet voor alle reserves geldt een noodzaak tot wijziging. Hieronder een overzicht van de reserves die in ieder geval nu nog gehandhaafd kunnen worden. Echter, zoals in paragraaf 3.1 al beschreven is bij 'monitoring' dienen ook deze reserves regelmatig kritisch bekeken te worden.

STAND OP 31-12-2014 TOELICHTING

Reserve gemeentehuis meubilair	€ 178.400	Ter dekking van de kapitaallasten van het meubilair van het gemeentehuis. Loopt t/m 2018.
Reserve gemeentehuis bouw	€ 9.633.900	Ter dekking van de kapitaallasten van de bouw van het gemeentehuis. Loopt t/m 2048.
Reserve gemeentehuis installaties	€ 1.783.111	Ter dekking van de kapitaallasten van de installaties van het gemeentehuis. Loopt t/m 2018
Reserve kunstgrasvelden	€ 921.933	Ter dekking van de kapitaallasten van de kunstgrasvelden. Nieuw ten opzichte van 2010. Loopt t/m 2026.
Reserve pand Rabobank Nieuwleusen	€ 600.000	Ter dekking van de kapitaallasten van het aangekochte pand van de Rabobank in Nieuwleusen. Nieuw ten opzichte van 2010. Loopt t/m 2054.
Reserve grote projecten Trefkoele	€ 1.138.625	Het project zit in de afrondende fase. Naar verwachting kan de reserve eind 2015 worden opgeheven.
Reserve Milieu	€ 785.530	Reserve ten behoeve van uitgaven in het kader van Milieu en Duurzaamheid. Er rust een claim op het volledige bedrag.
Reserve preferente aandelen Vitens N.V.	€ 1.065.628	Vast bedrag per jaar ten gunste van de exploitatie. Deze reserve loopt automatisch af in 2021.
Reserve decentralisaties	€ 1.510.486	Nieuw ten opzichte van 2010. Ter dekking van incidentele uitgaven in het kader van de decentralisaties.

4.3. Mutaties voorzieningen

Zoals reeds aangegeven in 2.1.2 ligt aan de hoogte van een voorziening een financiële berekening ten grondslag. De berekening kan leiden tot aanwendingen en toevoegingen. Zodra de financiële berekening niet meer voldoende is wordt de voorziening opgeheven. Door de constante monitoring van de voorzieningen zullen hier minder wijzigingen plaatsvinden.

In deze paragraaf wordt een beschrijving van de verschillende voorzieningen gegeven. Daarin komen de volgende toelichtingen en voorstellen aan bod:

- Paragraaf 4.3.1 bevat een korte toelichting op de voorzieningen die gedeeltelijk gewijzigd worden door een deel vrij te laten vallen of toe te voegen.
- Paragraaf 4.3.2 bevat een korte toelichting op de voorzieningen waarvan het achterliggende beleid gewijzigd moet worden.
- Paragraaf 4.3.3 bevat een korte toelichting op de voorzieningen die ongewijzigd blijven.

4.3.1. Voorstel tot wijziging gedeelte voorziening

Het kan voorkomen dat, ondanks frequente monitoring, de hoogte van de voorziening toch niet afdoende is of juist te hoog. Daarnaast is het mogelijk dat door wijzigingen in reserves, er geld in een voorziening moet. Dit is het geval bij de 'riolering spaarvoorziening'.

Riolering spaarvoorziening

Huidige stand	€ 1.092.678
Stand na actualisatie 2015	€ 1.192.678
Voorstel	Conform het voorstel in deelparagraaf 4.2.1 van deze nota € 100.000 overboeken van de reserve riolering naar de 'riolering spaarvoorziening'.
Toelichting	De reserve riolering werd in het leven geroepen om eventuele fluctuaties in het exploitatiesaldi van riolering op te vangen. Deze functie kan het ook hebben binnen de 'spaarvoorziening riolering'.

4.3.2. Voorstel tot overige wijzigingen

Ondanks dat het bedrag van de voorziening niet gewijzigd wordt kan wel het doel of de achterliggende systematiek wijzigen. Dit is het geval bij de voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Huidige stand	€ 838.432
Stand na actualisatie 2015	Idem
Voorstel	Het afschaffen van de ondergrens van € 500.000 en de hoogte van de voorziening laten afhangen van de meerjarenplanning onderhoud gemeentelijke gebouwen.
Toelichting	In de beleidsnota onderhoud gemeentelijke gebouwen 2008-2012 is een ondergrens van € 500.000 ingesteld voor deze voorziening. Dit is in strijd met de regels van het BBV. De hoogte van de voorziening moet financieel onderbouwd zijn met in de toekomst verwachte uitgaven. Een ondergrens voldoet niet aan deze eis en kan zodoende afgeschaft worden. De onderbouwing en de hoogte van de voorziening dienen bij de jaarrekening 2015 herzien te worden.

4.3.3. Voorstel tot handhaven van voorzieningen

De overige voorzieningen kunnen als dusdanig gehandhaafd worden.

Stand op 31-12-2014 TOELICHTING

Voorziening egalisatie reiniging	€ 1.445.780	Nieuw ten opzicht van 2010. Ingesteld voor het beheren van door derden ontvangen gelden voor reiniging.
Voorziening (gewezen) wethouders pensioenen	€ 1.655.637	Twee voorzieningen: (1) voor de pensioenen van de wethouders die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt en (2) voor gewezen wethouders of hun nabestaanden.

Voorziening door derden bekleemde middelen	€ 250.731	Twee voorzieningen: (1) voor nog lopende en aftewikkelen schadevergoedingen en (2) voor lopende mobiliteitsverplichtingen
Voorziening bovenwijken Kroonplein	€ 572.467	Voorziening voor het realiseren van een aantrekkelijke dorpskern te Lemelerveld. Loopt automatisch af na realisatie.
Voorziening bovenwijken aansluiting N348	€ 2.000.000	Voorziening voor de ontsluiting van enkele wijken op de N348. Loopt automatisch af na realisatie.
Voorziening bovenwijken Trefkoele	€ 42.977	Het project zit in de afrondende fase. Naar verwachting kan de voorziening eind 2015 worden opgeheven.

4.4. Conclusie

De voorstellen in deze nota hebben verschillende effecten. In hoofdstuk twee en drie zijn enkele wijzigingen ten aanzien van het beleid voorgesteld die eenmalige of structurele financiële gevolgen hebben. Zo levert het niet langer berekenen van bespaarde rente over de voorzieningen een structureel voordeel op voor het saldo (zie paragraaf 3.2). Dit voordeel komt voor het jaar 2015 neer op ongeveer € 320.000. Daarnaast levert het ophogen van de 'algemene reserve vaste buffer' een structureel voordeel op van € 60.000 (zie deelparagraaf 3.3.2). Ook het voorstel in deelparagraaf 4.2.4 om de rente van de Vechthorst lening ten gunste van de exploitatie te brengen, geeft een exploitatie ruimte van ongeveer € 240.000. Voor 2015 gaat het om een totaal bedrag van € 620.000. Let wel door afnemende renteopbrengsten en een afnemende hoogte van de voorzieningen, zal dit voordeel in de toekomst minder zijn

De wijzigingen in hoofdstuk vier van de nota hebben met name eenmalige financiële gevolgen doordat gelden vrijvallen of juist bestemd worden. Een overzicht van deze gevolgen is te vinden in de deelparagrafen 4.4.1 en 4.4.2 van deze nota.

In totaal zijn er na de voorgestelde wijzigingen nog 28 reserves en voorzieningen, te weten:

- 3 algemene reserves;
- 7 geblokkeerde bestemmingsreserves (kapitaallasten);
- 7 bestemmingsreserves;
- 1 reserve grondexploitatie;
- 10 voorzieningen.

4.4.1. Mutaties 'algemene reserve vrij besteedbaar' en 'reeds bestemd'

De wijzigingen in de nota hebben met name gevolgen voor de stand van de 'algemene reserve vrij besteedbaar' en de 'algemene reserve reeds bestemd'. Eenmalig heeft het er toe geleid dat de 'algemene reserve vrij besteedbaar' met € 52.000 is toegenomen en de 'algemene reserve reeds bestemd' met € 465.000 is toegenomen. Tabel 6 geeft inzicht in de oorsprong van deze wijzigingen.

Algemene reserve vrij besteedbaar

Beginsaldo	€ 10.838.720	
Toevoegingen	€ 46.044	Reserve kazerne Nieuwleusen
	€ 400.000	Reserve grond Rabobank
	€ 262.689	Reserve grote projecten
	€ 27.135	Reserve ruimtelijke kwaliteit
	€ 251.850	Reserve Essent-gelden
	€ 49.473	Reserve herstructurering openbaar groen
	€ 23.504	Reserve maatschappelijke duurzaamheid
	€ 265.843	Reserve volkshuisvesting
	€ 763.462	Algemene reserve reeds bestemd
	€ 10.000	Reserve installaties Rabobank
Totaal	€ 2.100.000	
Onttrekkingen	€ 1.500.000	Algemene reserve vaste buffer
	5.739	Reserve kunst en cultuur
	€ 542.000	Algemene reserve reeds bestemd
Totaal	-/- € 2.047.739	
Eindsaldo	€ 10.890.980	

Algemene reserve reeds bestemd

Beginsaldo	€ 2.189.675	
Toevoegingen	€ 45.582	Reserve organisatieontwikkeling
	€ 600.000	Reserve Essent-gelden
	€ 40.800	Reserve kunst en cultuur
	€ 542.000	Algemene reserve vrij besteedbaar
Totaal	€ 1.228.382	
Onttrekkingen	€ 763.462,00	Algemene reserve vrij besteedbaar
Totaal	-/- € 763.462,00	
Eindsaldo	€ 2.654.595,00	

TABEL 6: MUTATIES 'ALGEMENE RESERVE VRIJ BESTEEDBAAR' EN 'ALGEMENE RESERVE REEDS BESTEMD'

4.4.2. 'Was – wordt' overzicht

Het volgende 'was-woordt' overzicht is een overzicht van alles reserves en voorzieningen waarin alle voorstellen uit de voorgaande paragrafen verwerkt zijn.

Algemene reserves

	<i>Was</i>	<i>Wordt</i>	
Algemene reserve vaste buffer	€ 4.000.000	€ 5.500.000	Reserve ter afdekking van de risico's.
Algemene reserve vrij besteedbaar	€ 10.838.720	€ 10.890.980	Reserve met vrij te besteden gelden.
Algemene reserve reeds bestemd	€ 2.189.675	€ 2.654.595	Reserve ter afwikkeling van verschillende (lopende) claims.
SUBTOTAAL	€ 17.028.395	€ 19.045.575	

Geblokkeerde bestemmingsreserves

	<i>Was</i>	<i>Wordt</i>	
Reserve gemeentehuis meubilair	€ 178.400	€ 178.400	Reserve handhaven voor de betaling van de kapitaallasten.
Reserve gemeentelijke huisvesting	€ 9.633.900	€ 9.633.900	Reserve handhaven voor de betaling van de kapitaallasten.
Reserve gemeentelijke installaties	€ 1.783.111	€ 1.783.111	Reserve handhaven voor de betaling van de kapitaallasten.
Reserve kunstgrasvelden	€ 921.933	€ 921.933	Reserve handhaven voor de betaling van de kapitaallasten.
Reserve grond Rabobank	€ 400.000	€ 0,00	Reserve komt te vervallen.
Reserve pand Rabobank	€ 600.000	€ 600.000	Reserve handhaven voor de betaling van de kapitaallasten.

Reserve installaties Rabobank	€ 360.000	€ 350.000	Reserve handhaven voor de betaling van de kapitaallasten.
Reserve kazerne Nieuwleusen	€ 1.158.044	€ 1.112.000	Reserve handhaven voor de betaling van de kapitaallasten.
SUBTOTAAL	€ 15.035.387	€ 14.579.344	

Bestemmingsreserves

	<i>Was</i>	<i>Wordt</i>	
Reserve grote projecten	€ 3.399.862	€ 3.137.173	Handhaven ter afwikkeling van claims.
Reserve grote projecten Trefkoele	€ 1.138.625	€ 1.138.625	Naar verwachting wordt de reserve eind 2015 opgeheven.
Reserve milieu	€ 785.530	€ 785.530	Handhaven ter afwikkeling van claims.
Reserve ruimtelijke kwaliteit	€ 27.135	€ 0,00	Reserve komt te vervallen.
Reserve organisatie-ontwikkeling	€ 45.582	€ 0,00	Reserve komt te vervallen.
Reserve preferente aandelen Vitens N.v.	€ 1.065.628	€ 1.065.628	Reserve handhaven ter afwikkeling van claims (jaarlijkse bijdrage t.g.v. exploitatie)
Reserve Essent-gelden	€ 851.850	€ 0,00	Reserve komt te vervallen.
Reserve herstructurering openbaar groen	€ 247.179	€ 197.706	Handhaven voor uitvoeren groenstructuurplan
Reserve kunst en cultuur	€ 35.061	€ 0,00	Reserve komt te vervallen.
Reserve maatschappelijke duurzaamheid	€ 23.504	€ 0,00	Reserve komt te vervallen.
Reserve decentralisaties	€ 1.510.486	€ 1.510.486	Nieuwe reserve ter dekking van incidentele uitgaven in het kader van de decentralisaties.
Reserve riolering	€ 100.000	€ 0,00	Reserve wordt opgenomen in de riolering spaarvoorziening.
Reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf	€ 3.824.784	€ 3.824.784	'Papieren reserve' handhaven; jaarlijks komt 400.000 beschikbaar; 50% t.g.v. de nieuwe reserve VHV en openbare ruimte en 50% t.g.v. exploitatie.
Reserve volkshuisvesting	€ 2.452.843	€ 2.187.000	Handhaven voor zaken die nauw verband houden met volkshuisvesting.
SUBTOTAAL	€ 15.508.069	€ 13.846.932	

Grondexploitatie*Was**Wordt*

Algemene reserve grondexploitatie	€ 1.580.636	€ 1.580.636	Reserve wordt n.a.v. de jaarrekening 2014 opgehoogd tot € 2.559.705.
SUBTOTAAL	€ 1.580.636	€ 1.580.636	

Voorzieningen*Was**Wordt*

Riolering spaarvoorziening	€ 1.092.678	€ 1.192.678	Nieuw ingesteld voor het beheren van door derden ontvangen gelden voor riolering.
Reiniging egalisatievoorziening	€ 1.445.780	€ 1.445.780	Nieuw ingesteld voor het beheren van door derden ontvangen gelden voor reiniging
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 838.432	€ 838.432	Handhaven voor onderhoud gemeentelijke gebouwen.
Voorzieningen (gewezen) wethouders pensioenen	€ 1.655.637	€ 1.655.637	Handhaven ter dekking van claims.
Voorzieningen door derden bekleemde middelen	€ 250.731	€ 250.731	Handhaven ter dekking van claims.
Voorziening bovenwijks Kroonplein	€ 572.467	€ 572.467	Handhaven ter dekking van claims.
Voorziening bovenwijks aansluiting N348	€ 2.000.000	€ 2.000.000	Handhaven ter dekking van claims.
Voorziening bovenwijks Trefkoele	€ 42.977	€ 42.977	Naar verwachting wordt de voorziening eind 2015 opgeheven.
Subtotaal	€ 7.898.702	€ 7.998.702	
Totaal	€ 57.051.189	€ 57.051.189	

Bijlage 1

Geactualiseerd overzicht reserves en voorzieningen

In deze nota vormen de huidige reserves en voorzieningen het vertrekpunt. Op basis van de werkelijke saldi per 31 december 2014 (conform het jaarverslag 2014) heeft een doorlichting plaatsgevonden. Waar nodig zijn recente ontwikkelingen, uit 2015, meegenomen. Er is kritisch gekeken naar de 'claims' die op de diverse reserves en voorzieningen rusten. In sommige gevallen kunnen die vervallen, waardoor ruimte vrijkomt voor nieuwe beleidskeuzes. In andere gevallen is het soms wenselijk om anders om te gaan met bestaande reserves om het inzicht te vergroten.

Deze bijlage geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen. De voorstellen zoals in de nota gepresenteerd, zijn hierin opgenomen. Hierbij is rekening gehouden met handhaving van de huidige 'claims' die hun oorsprong vinden in bijvoorbeeld:

- nog lopende kredieten;
- geraamde beschikkingen conform de begroting (voor bijvoorbeeld incidentele uitgaven, het investeringsplan of ter dekking van kapitaallasten).

De gepresenteerde getallen zijn afgerond op duizendtallen om de leesbaarheid te bevorderen.

Algemene reserves

In de vorige nota uit 2010 is voorgesteld de algemene reserve op te delen in drie algemene reserves, deze indeling blijft gehandhaafd.

**Algemene reserve
vaste buffer** **Stand na actualisatie: € 5.500.000**
Beslagen: -

Doel:	Reserve voor het afdekken van risico's, uitsluitend in te zetten als daarvoor geen andere (reserve)middelen meer beschikbaar zijn.
Stortingen:	Geen, tenzij de reserve onder het afgesproken minimum terecht komt.
Beschikkingen:	Overeenkomstig de doelstelling.
Bijzonderheden:	Voor de grenzen ten aanzien van de omvang van de 'algemene reserve vaste buffer' wordt verwezen naar paragraaf 3.3.2 van de nota reserves en voorzieningen.

**Algemene reserve
vrij besteedbaar** **Stand na actualisatie: € 10.891.000**
Beslagen: € 0,00

Doel:	Reserve voor het doen van onvoorziene of incidentele uitgaven, alsmede voor saldi van de jaarrekening.
Stortingen:	Rekeningsaldi en rente over reserves conform de uitgangspunten opgenomen in paragraaf 3.2 van de nota reserves en voorzieningen. Ook bedragen die vrijvallen uit de 'algemene reserve reeds bestemd' of bestemmingsreserves, worden toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Beschikkingen:	Overeenkomstig de doelstelling, alsmede het afdekken van eventuele tekorten bij de jaarrekening.

Bijzonderheden:	<p>Zodra de gemeenteraad op een deel van deze reserve beslag heeft gelegd voor het doen van uitgaven, gaat dat deel automatisch over naar de 'algemene reserve reeds bestemd'. Het betreft hier dan een soort administratieve overboeking, die niet via de resultaatbestemming loopt.</p> <p>In het geval dat voorstellen voor beslaglegging op deze reserve hoger zijn dan € 500.000 wordt bij het voorstel een globaal inzicht gegeven in de investeringen in overige projecten die zijn te voorzien in de nabije toekomst. Daarbij worden tevens andere ontwikkelingen (voor zover te overzien) in beeld gebracht die de toekomstige financiële armslag van de gemeente beïnvloeden, zoals geraamde resultaten van de jaarrekening, ontwikkelingen in grondopbrengsten, de ontwikkeling van de algemene uitkering, etc. Zodoende wordt er meer grip gehouden op de 'algemene reserve vrij besteedbaar'. Let wel, het inzicht is gebaseerd op indicaties.</p>
------------------------	---

Algemene reserve reeds bestemd

Stand na actualisatie: € 2.655.000
Beslagen: € 2.655.000

Doel:	Reserve voor het afwikkelen van diverse claims (beslagleggingen).
Stortingen:	Overheveling uit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' of vanuit bestemmingsreserves.
Beschikkingen:	Overeenkomstig de doelstelling. Bedragen die vrijvallen uit deze reserve, worden toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.
Bijzonderheden:	<p>De overboekingen tussen de reserves zijn van administratieve aard en lopen niet via de exploitatie.</p> <p>Gelet op het doel van de reserve, hoeft hier geen rente aan toegevoegd te worden, deze rente wordt toegevoegd aan de 'algemene reserve vrij besteedbaar'.</p>

Geblokkeerde bestemmingsreserves

De gemeente Dalfsen heeft verschillende geblokkeerde bestemmingsreserves om de kapitaallasten van investeringen te dekken. De gehanteerde systematiek blijft ongewijzigd ten opzichte van de vorige nota reserves en voorzieningen.

Reserve gemeentehuis meubilair

Stand na actualisatie: € 178.000
Beslagen: € 178.000

Doel:	Dekking van de kapitaallasten meubilair gemeentehuis.
Stortingen:	Vaste rente van 4% (volledige rente wordt toegevoegd om in de pas te lopen met de rente over de investering).
Beschikkingen:	Overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten van het meubilair in het gemeentehuis.
Bijzonderheden:	Geblokkeerde reserve. Looptijd t/m 2018. Voorheen was het rentepercentage 5% maar door de wijziging van de omslagrente bij de begroting van 2014 kan deze worden omgezet naar 4%.

**Reserve
gemeentelijke
huisvesting**

Stand na actualisatie: € 9.634.000
Beslagen: € 9.634.000

Doel:	Dekking van de kapitaallasten gemeentehuis (bouwkosten).
Stortingen:	Vaste rente van 4% (volledige rente wordt toegevoegd om in de pas te lopen met de rente over de investering).
Beschikkingen:	Overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten van het gemeentehuis (bouwkosten).
Bijzonderheden:	Geblokkeerde reserve. Looptijd t/m 2048. Voorheen was het rentepercentage 5% maar door de wijziging van de omslagrente bij de begroting van 2014 kan deze worden omgezet naar 4%.

**Reserve
gemeentelijke
installaties**

Stand na actualisatie: € 1.783.000
Beslagen: € 1.783.000

Doel:	Dekking van de kapitaallasten installaties gemeentehuis.
Stortingen:	Vaste rente van 4% (volledige rente wordt toegevoegd om in de pas te lopen met de rente over de investering).
Beschikkingen:	Overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten van de installaties in het gemeentehuis.
Bijzonderheden:	Geblokkeerde reserve. Looptijd t/m 2018. Voorheen was het rentepercentage 5% maar door de wijziging van de omslagrente bij de begroting van 2014 kan deze worden omgezet naar 4%.

**Reserve kunst-
grasvelden**

Stand na actualisatie: € 922.000
Beslagen: € 922.000

Doel:	Dekking van de kapitaallasten van de kunstgrasvelden.
Stortingen:	Vaste rente van 4% (volledige rente wordt toegevoegd om in de pas te lopen met de rente over de investering).
Beschikkingen:	Overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten van de kunstgrasvelden.
Bijzonderheden:	Geblokkeerde reserve. Looptijd t/m 2026. Voorheen was het rentepercentage 5% maar door de wijziging van de omslagrente bij de begroting van 2014 kan deze worden omgezet naar 4%.

**Reserve pand
Rabobank****Stand na actualisatie: € 600.000
Beslagen: € 600.000**

Doel:	Dekking van de kapitaallasten van het aangekochte pand van de Rabobank.
Stortingen:	Vaste rente van 4% (volledige rente wordt toegevoegd om in de pas te lopen met de rente over de investering).
Beschikkingen:	Overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten van het aangekochte pand van de Rabobank.
Bijzonderheden:	Geblokkeerde reserve. Looptijd t/m 2054.

**Reserve installaties
Rabobank****Stand na actualisatie: € 360.000
Beslagen: € 350.000**

Doel:	Dekking van de kapitaallasten van de aangekochte installaties van de Rabobank.
Stortingen:	Vaste rente van 4% (volledige rente wordt toegevoegd om in de pas te lopen met de rente over de investering).
Beschikkingen:	Overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten van de aangekochte installaties van de Rabobank.
Bijzonderheden:	Geblokkeerde reserve. Looptijd t/m 2024.

**Reserve kazerne
Nieuwleusen****Stand na actualisatie: € 1.158.000
Beslagen: € 1.112.000**

Doel:	Dekking van de kapitaallasten van de brandweerkazerne in Nieuwleusen.
Stortingen:	Vaste rente van 4% (volledige rente wordt toegevoegd om in de pas te lopen met de rente over de investering).
Beschikkingen:	Overeenkomstig het doel van de reserve: ter dekking van de kapitaallasten van de brandweerkazerne in Nieuwleusen.
Bijzonderheden:	Geblokkeerde reserve. Looptijd t/m 2046. Voorheen was het rentepercentage 5% maar door de wijziging van de omslagrente bij de begroting van 2014 kan deze worden omgezet naar 4%. In verband met een tijdelijke overname door de Veiligheidsregio IJsselland zijn de kapitaalkosten lager dan gepland. T/m 2018 valt er daarom jaarlijks een klein bedrag vrij.

Overige bestemmingsreserves

Zoals eerder aangegeven kunnen (delen van) reserves vrijvallen als de claims niet meer actueel zijn. Dit heeft geleid tot het onderstaande overzicht van bestemmingsreserves.

Reserve grote projecten

Stand na actualisatie: € 3.137.000
Beslagen: € 3.137.000

Doel:	Reserve voor het realiseren van de projecten 'de Schakel' en de Potstal te Hoonhorst.
Stortingen:	Niet, de reserve is op niveau om de bovengenoemde projecten te realiseren.
Beschikkingen:	Conform de doelstelling van de reserve.
Bijzonderheden:	Na het uitvoeren van genoemde projecten komt de reserve te vervallen. Voor nieuwe projecten kunnen nieuwe reserves worden aangemaakt.

Reserve grote projecten Trefkoele

Stand na actualisatie: € 1.139.000
Beslagen: € 1.139.000

Doel:	Reserve voor het realiseren van de nieuwbouw van de Trefkoele.
Stortingen:	Niet, het project is gerealiseerd.
Beschikkingen:	Conform de doelstelling van de reserve.
Bijzonderheden:	Het project wordt in de loop van 2015 afgerond. In maart 2015 is de raad geïnformeerd dat naar alle waarschijnlijkheid ongeveer € 800.000 kan vrijvallen. De finale afwikkeling zal bij de jaarrekening 2015 gebeuren.

Reserve milieu

Stand na actualisatie: € 786.000
Beslagen: € 786.000

Doel:	Dekking voor uitgaven op het gebied van milieu.
Stortingen:	Geen structurele stortingen.
Beschikkingen:	Conform de doelstelling van de reserve.
Bijzonderheden:	De reserve dient in de toekomst aangevuld te worden om ook na 2017 het milieubeleid te kunnen continueren.

Reserve preferente aandelen Vitens N.V.

Stand na actualisatie: € 1.066.000
Beslagen: € 1.066.000

Doel:	Genereren van structurele opbrengsten ter dekking van de exploitatie.
Stortingen:	Niet van toepassing.
Beschikkingen:	Jaarlijks € 152.234 ter dekking van de exploitatie (t/m 2021).

Bijzonderheden:	<p>In 2005 zijn preferente aandelen Vitens omgezet in een achtergestelde lening. De gemeente Dalfsen heeft € 2.283.500 als verkoopopbrengst ontvangen, welk bedrag tegelijkertijd aan Vitens is verstrekt als achtergestelde geldlening. Deze lening wordt vanaf 2007 in 15 jaarlijkse termijnen afgelost. In 2009 heeft de raad besloten het jaarlijks te ontvangen bedrag van € 152.233 jaarlijks ten gunste te brengen van de exploitatie (structureel dekkingsmiddel).</p> <p>In het meerjarenperspectief zal het aflopen van deze inkomst tijdig zichtbaar komen, zodat hierop ook tijdig geanticipeerd kan worden.</p> <p>Aan deze reserve wordt geen rente toegevoegd.</p>
------------------------	---

**Reserve
herstructurering
openbaar groen**

Stand na actualisatie: € 197.706
Beslagen: € 169.800

Doel:	Renovatie en herstructurering openbaar groen
Stortingen:	Opbrengsten van snippergroen
Beschikkingen:	Uit te voeren projecten in het kader van het groenstructuurplan. Door de gemeenteraad vast te stellen bij het jaarlijkse investeringsplan.
Bijzonderheden:	De reserve kent een vrije ruimte van € 27.906. Het is gewenst dit bedrag te handhaven voor het opbouwen van openbaar groen

**Reserve
decentralisaties**

Stand na actualisatie: € 1.510.000
Beslagen: € 0

Doel:	Reserve ter dekking van onvoorziene uitgaven die voortkomen uit de taakuitbreiding en de daarbij komende implementatiekosten.
Stortingen:	Niet van toepassing.
Beschikkingen:	<p>Tijdelijke extra uitvoeringskosten om mogelijke nadelige gevolgen voor cliënten tijdelijk op te vangen.</p> <p>Tijdelijke extra invoeringskosten die noodzakelijk zijn om een goede implementatie van de nieuwe taken te waarborgen</p>
Bijzonderheden:	De benodigde omvang van de reserve is vanwege de onzekerheden omtrent de taakuitbreiding lastig te schatten. Het verdient wel aanbeveling om de omvang van de reserve te herzien naar gelang er meer bekend wordt over de omvang van deze financiële onzekerheden.

**Reserve
volkshuisvesting
overdracht
woningbedrijf**

Stand na actualisatie: € 3.825.000
Beslagen: € 3.825.000

Doel:	'Papieren reserve'. Tegenover deze reserve staat het restant van de geldlening aan de Woonstichting Vechthorst.
Stortingen:	Geen.
Beschikkingen:	Bij de jaarlijkse aflossing van de geldlening (€ 400.000) door de Woonstichting wordt dit bedrag overgeheveld naar de 'reserve volkshuisvesting en openbare ruimte' (50%) en de exploitatie (50%). De door de Woonstichting betaalde rente komt ook ten gunste van de exploitatie.
Bijzonderheden:	Het bovengenoemde beslag betreft de genoemde overboekingen bij de daadwerkelijke aflossingen van de geldleningen door de Woonstichting. Vanwege de relatie met de verstrekte geldleningen, wordt deze reserve voor de bespaarde renteberekening buiten beschouwing gelaten. Nadat de geldleningen door de Woonstichting volledig zijn afgelost (2024), zal de reserve komen te vervallen.

**Reserve
volkshuisvesting**

Stand na actualisatie: € 2.187.000
Beslagen: € 1.687.000

Doel:	Bestemd voor zaken die nauw verband houden met volkshuisvesting in brede zin.
Stortingen:	Bij de jaarlijkse aflossing van de geldleningen door de Woonstichting vindt overboeking plaats vanuit de 'reserve volkshuisvesting overdracht woningbedrijf'. Dit is conform de oude reserve volkshuisvesting.
Beschikkingen:	Door de gemeenteraad aan te wijzen investeringen overeenkomstig de doelstelling van de reserve.
Bijzonderheden:	Gelden in de reserve kunnen gebruikt worden in het kader van volkshuisvesting, zoals sociale woningbouw en volkshuisvestingsplannen. Hierbij moet gedacht worden aan renovatie van de verlichting en het opwaarderen van de woonomgeving.

Grondexploitatie

De gemeente Dalfsen heeft één reserve die verband houdt met de grondexploitatie. De hoogte van deze reserve werd eerder bepaald in paragraaf 3.3.3 van deze nota.

Algemene reserve grondexploitatie

Stand na actualisatie: € 1.581.000

Beslagen: -

Doel:	Buffer voor het opvangen van risico's welke gelopen worden binnen de grondexploitaties.
Stortingen:	De winst bij het afsluiten van winstgevende complexen. Daarnaast stortingen vanuit de 'algemene reserve vrij besteedbaar' om de reserve op het gewenste niveau te houden.
Beschikkingen:	Afdekken van verliezen in het kader van de grondexploitatie.
Bijzonderheden:	<p>N.a.v. de aanbevelingen in de jaarrekening 2014 is de reserve in 2015 opgehoogd tot € 2.559.705.</p> <p>Voor de grenzen ten aanzien van de minimale omvang van de 'algemene reserve grondexploitatie' wordt verwezen naar paragraaf 3.3.3 van de nota reserves en voorzieningen.</p> <p>De reserve heeft een ondergrens van € 1 miljoen.</p>

Voorzieningen

Zoals al eerder naar voren kwam moeten voorzieningen financieel onderbouwd worden. Deze berekeningen kunnen leiden tot aanwendingen en toevoegingen. Door regelmatig te monitoren wordt de stand van de voorziening op de juiste hoogte gehouden.

Egalisatie reiniging **Stand na actualisatie: € 1.446.000** **Beslagen: € 1.446.000**

Doel:	Het beheren van, van derden ontvangen gelden, ten behoeve van reiniging (afvalstoffenheffing).
Stortingen:	Positieve exploitatiesaldi.
Beschikkingen:	Negatieve exploitatiesaldi en eventuele investeringen t.b.v., bijvoorbeeld, het omgekeerd inzamelen.
Bijzonderheden:	<p>In de nota reserves en voorzieningen staat een toelichting op het omzetten van de 'egalisatie reserve reiniging' naar de voorziening op basis van richtlijnen van de commissie BBV.</p> <p>De voorziening wordt gebruikt om eenmalige kosten voor het instellen van het omgekeerd inzamelen te dekken. Daarnaast kunnen eventuele negatieve exploitatiesaldi ook gedekt worden vanuit de voorziening.</p> <p>De gelden in deze reserve zijn ontvangen van derden en moeten specifiek besteed worden. Wanneer er gespaard wordt voor onderhouds- of vervangingsinvesteringen dan moet dit in de toekomst duidelijk gemaakt worden.</p>

Riolering spaarvoorziening **Stand na actualisatie: € 1.193.000** **Beslagen: € 1.193.000**

Doel:	Het beheren van, van derden ontvangen gelden, ten behoeve van riolering (rioolheffing).
Stortingen:	Positieve exploitatiesaldi, eventueel voortkomend uit het spaar gedeelte in de rioolheffing.
Beschikkingen:	Negatieve exploitatiesaldo en rioleringsinvestering ten behoeve van onderhoud of vervanging, zoals vastgesteld in het GRP.
Bijzonderheden:	<p>In de nota reserves en voorzieningen staat een toelichting op het omzetten van de 'reserve riolering spaarvoorziening' naar een voorziening op basis van richtlijnen van de commissie BBV.</p> <p>In de toekomst moet er op basis van het GRP een onderscheid gemaakt worden naar spaargelden ten behoeve van vervangingsinvesteringen en spaargelden ten behoeve van onderhoudsinvesteringen.</p>

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

Stand na actualisatie: € 838.000
Beslagen: € 838.000

Doel:	Voorziening voor groot onderhoud gemeentelijke gebouwen, exclusief de onderwijsgebouwen.
Stortingen:	In het beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen worden jaarlijkse stortingen begroot.
Beschikkingen:	Ten behoeve van het jaarlijks groot onderhoud.
Bijzonderheden:	De onderhoudsplanning gemeentelijke gebouwen wordt eens in de 5 jaar gemaakt waarin een doorkijk gegeven wordt wat betreft de kosten voor dit onderhoud. Op basis van deze planning wordt de jaarlijkse storting begroot. Hierbij wordt uitgegaan van het gemiddelde benodigd bedrag voor de komende 5 jaar, waarbij rekening wordt gehouden met het saldo in de voorziening. Indien gebouwen niet meer in het bezit/gebruik zijn van de gemeente, valt de daarmee samenhangende getroffen voorziening vrij.

Voorziening (gewezen) wethouderspensioenen

Stand na actualisatie: € 1.656.000
Beslagen: € 1.656.000

Doel:	Het kunnen voldoen aan de pensioenverplichtingen ten behoeve van (gewezen) wethouders of hun nabestaanden.
Stortingen:	Op basis van jaarlijkse (aangepaste) actuariële berekeningen wordt de jaarlijkse storting bepaald ten laste van de exploitatie.
Beschikkingen:	Na het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd door de (gewezen) wethouders. Ook kunnen oud-wethouders de gevormde pensioenrechten opeisen bij bijvoorbeeld een pensioenbreuk.
Bijzonderheden:	In de administratie gaat het hier om twee voorzieningen die hier voor het gemak zijn samengevoegd: <ul style="list-style-type: none"> • voorziening gewezen wethouders pensioenen (€ 1.141.000); • voorziening wethouders pensioenen (€ 515.000). Jaarlijks wordt de noodzakelijke hoogte van de voorziening bepaald op basis van actuariële berekeningen gebaseerd op de op dat moment geldende wetgeving.

**Voorziening door
derden beklemde
middelen**

Stand na actualisatie: € 251.000
Beslagen: € 251.000

Doel:	Het apart zetten van ontvangen gelden voor nog lopende en af te wikkelen schadevergoedingen en mobiliteitsverplichtingen.
Stortingen:	Vanuit de exploitatie of op basis van gedane uitkeringen.
Beschikkingen:	Conform het doel van de voorziening na facturering.
Bijzonderheden:	In de administratie gaat het hier om twee voorzieningen die hier voor het gemak zijn samengevoegd: <ul style="list-style-type: none">• voorziening ongevallen personeel/ brandweer II (€ 1.000);• voorziening mobiliteit (€ 250.000).

**Voorziening
bovenwijks
Kroonplein**

Stand na actualisatie: € 572.000
Beslagen: € 572.000

Doel:	Voorziening voor het herinrichten van het Kroonplein te Lemelerveld om het geschikt te maken voor toekomstige ontwikkelingen.
Stortingen:	Enkel wanneer de geplande werkzaamheden extra geld vereisen.
Beschikkingen:	Conform het doel van de voorziening.
Bijzonderheden:	Jaarlijks wordt de stand van de voorziening in lijn gebracht met de (financiële) planning van de werkzaamheden.

**Voorziening
bovenwijks
aansluiting N348**

Stand na actualisatie: € 2.000.000
Beslagen: € 2.000.000

Doel:	Voorziening voor het realiseren van een nieuwe aansluiting op de N348 ter hoogte van Lemelerveld.
Stortingen:	Enkel wanneer de geplande werkzaamheden extra geld vereisen.
Beschikkingen:	Conform het doel van de voorziening.
Bijzonderheden:	Jaarlijks wordt de stand van de voorziening in lijn gebracht met de (financiële) planning van de werkzaamheden.

**Voorziening
bovenwijks
Trefkoele**

Stand na actualisatie: € 43.000
Beslagen: -

Doel:	Voorziening voor de opbouw van het buitenterrein van de Trefkoele.
Stortingen:	Niet, het project wordt in 2015 afgerond.
Beschikkingen:	Conform het doel van de voorziening.
Bijzonderheden:	Het project wordt in de loop van 2015 afgerond. In maart 2015 is de raad geïnformeerd dat naar alle waarschijnlijkheid ongeveer € 40.000 kan vrijvallen. De finale afwikkeling zal bij de jaarrekening 2015 gebeuren.